

kunne have, har Debitor, saaledes som Prioritetslaanerne hertilands ere sikrede, ikke. Seg tror derfor ikke, at det Princip vil kunne indføres hertilands. Seg tror, at den Bestyttelse, der kan ligge i en fast Rentefod for Prioritetslaan her i Landet, er begrundet fuldt ud i Forholdene. Nu forekommer det mig derfor, at det vilde være meget vigtigt at svække dette Princip om en Rentefod af 4 pCt., og jeg er enig i den Betragtning, som den ærede sidste Læser fremsatte, at enhver Ansøgning om at gaa ud derover, som fremkommer efter Anmodning fra Kreditor til Debitor og skal fyldestgøres af Debitor, altsaa efter bevidst forud fattet Beslutning fra Kreditors Side og efter Udførelse fra Debitors, maa fra begge Sider indeholde en Erkjendelse af, at de gaa udover det, som Lovgivningen har fastsat som den normale Rente. Der er en Undtagelse fra denne Regel, de skulle blive enige om at effektuere gennem Begjæringen om Rentebevilling, og jeg tror, at det er en Hindring, som ikke blot har moralsk Betydning til at holde Rentefoden nede, men ogsaa i andre Tilfælde kan have noget Værd, idet Kreditor, naar han har et godt Vant, da dog maaste vil være noget betænkelig ved at stille Krav om Rentens Forhøielse til en Debitor, som muligt afviser det og derved negter ham at beholde hans Penge længere. Seg tror derfor ikke, det er rigtigt at frigsjøre dem, der ville gaa udover de 4 pCt., fra den Overveielse, der nu skal til mellem begge Parter for at opnaa Undtagelsen, og det vil man selvstændig gjøre ved Lovforslaget. Det skulde ikke undre mig, om der vilde flyde endog temmelig alvorlige Følger for Landbruget deraf; thi Lovforslaget vil ikke forstaaes i den Hensigt, i hvilken det er fremsat for os. Det vil blive forstaaet af Kreditor og Debitor paa anden Maade, og der vil efter dets Vedtagelse ikke længer blive Spørgsmaal om de normale 4 pCt.; det er givet. Der vil snarere blive Spørgsmaal fra Kreditors Side om: Hvor meget skal jeg efter Omstændighederne lade mig trykke ned under 6 pCt.? Nu er Forholdet jo almindeligvis saa, og det veed den høitærede Indenrigsminister ligesaa vel som vi, at Landeiendommene i Gjennemsnit taget ikke kunne udrede de 4 pCt., og at det derfor er betænkeligt, især naar man vil bevare de smaa selvstændige Agerbrugere og deres Come til at forbedre deres Exist, under nogen Form at svække denne deres Come ved at gjøre det vanskeligt for dem at erhverve Penge til en Rente, de ere istand til at yde. Man kan theoretisk — det forstaaer jeg særdeles vel — gjøre megen Indsigelse mod disse Betragtninger, som ere fremsatte af andre Læser, og nu af mig her. Man kan sige, at det i Reglen er Indbildning; hvad hjælper det? Naar der forhandles om et Laan i en fast Giendom, gjælde Lovforslag hverken fra eller til, men det gjælder om den Afford, man kan komme til. Seg siger, besuagtet er jeg overbevist om, at, naar

Lovgivningsmagten har sanktioneret, at Kreditor ligesaa naturlig vil kunne kræve 6 pCt. som før 4 pCt., vil det gjenneemgaaende øde en svækkende Indflydelse paa Enhver, der fra nu skal være Debitor, og en forøget Frygt hos Enhver, der nu er Debitor. Seg tror ikke, at den meget ærede Minister opfatter Sagen paa den Maade, thi ellers vilde han ikke have givet Lovforslaget den Affattelse, det har; Ministeren har ikke ment, at man kunde komme til at betragte det saaledes, som vi her gjøre det, og han kan mulig have ment, at det er egentligt at gaa afveien for Indbildninger, naar man skal gaa afveien for den Slags Indvendinger her. Men selv om det Hele indskrænker sig til Indbildninger — til Indbildninger hos Debitorerne —, saa at Forholdene faktisk vilde udvikle sig saaledes, at det ikke kom til at betyde noget saa Væsentligt, saa ere vi, siger jeg, ogsaa forpligtede til at tage Hensyn dertil; vi ere ikke berettigede til bevidst, ved en Lovakt, naar vi kunne undgaa det, at kaste denne Frygt ind i Debitorerne; selv om den ikke er hjemlet, ere vi ikke berettigede dertil, naar vi ere overbeviste om, at vi gjøre det, og jeg idetmindste er for min Del overbevist om, at vi gjøre det. Hvorledes det ellers skulde naas, at der kan ske nogen Lettelse i den Administrationsvirksomhed, der i det sidste Par Aar har maattet være for at give Rentebevillinger gratis, veed jeg ikke, og jeg er heller ikke overbevist om, at det har saa Stort at betyde, om der sker nogen Lettelse. Efter at det er ordnet saaledes, at de kongelige Amtmænd udstede disse Bevillinger ad mandatum, i Kongens Navn, er jeg temmelig sikker paa, at det bliver kun Papiret til disse Bevillinger, der spares; thi Amtmandskontorerne have aabenbart ikke saameget at bestille, at dette Arbejde i nogen Maade kan trykke dem, saa i den Henseende er der ikke Noget iveien. Men saa siger man, det er aldeles unyttigt, dette Papirforbrug, det er en ren Makulaturforretning. Seg vil svare derpaa, at det er det dog ikke saa ganste. Paalæg Amtmændene, selv om de ligesom nu give Bevillingerne uden at gjøre Indsigelse, at tage Notits af de Forhold, hvorunder de give Bevillingerne; lad Materialet blive bearbejdet i statistisk Bureau og lad os benytte det til derigjennem at faae et større Kjendskab til Prioritetsudlaansforholdene end det, vi i Diebliffet have. Mulig kunde vi da, naar et saadant Materiale er samlet udførlig i nogle Aar, komme til en noget modificeret Ansuelse af Forhold af den Natur som det, der her foreligger. Seg er altsaa ikke sikker paa, at denne Anvendelse af Administrationens oversflødige Kraft, — thi om Udgifter er der jo ikke saa meget Tale — er i og for sig til Elæde for en Overføi over disse Forhold. Seg vil derfor tilraade, at vi foreløbig endnu i nogen Tid blive staaende ved den Bestemmelse, som Rigsdag og Regjering ere blevene enige om, at der nemlig ikke skal betales